

אחת המשימות שהוטל על הבד"ץ "חניכי הישיבות" הוא הנושא הקשה של הפאות. ב"ה אנו עדים לציות הוראתו של מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א בפסקו בענין שער שמקורו מהודו. שליחי הבי"ד פרוסים בכל רחבי העולם, וב"ה כל הספקים והיצרנים משתפים פעולה עם האחראים ושומרים על קשר הדוק, דבר המוסיף ומקל על העבודות בהגשמת הכשרות הראויה.

ומעתה כל אשר קונה פאה נכרית בחותם הכשרות של בד"ץ חניכי הישיבות מובטח הוא ללא דררא דספיקא שלא נכשל באיסור החמור. כי כשרות זו זכתה לברר וללבן ולהוציא את הפסולת וליקח את הנקי, בכל הידורים ללא כל פשרות, ושער הבא מארץ הודו בל יראה ובל ימצא בהם. וכפי הכרעת יושבי על מדין בארץ ישראל ובגולה. כדי שיובנו הדברים בקשנו מהמפקח הראשי הרב אברהם שלזינגר שליט"א שיכתוב בקיצור בירור הענין.

המערכת

הרב אברהם שלזינגר שליט"א

מפקח ראשי

שער שהוא ממקור של ספק עבודה זרה

בשו"ע יור"ד סימן ק"מ סעיף א' כתב "אלילים ומשמישה ותקרובתה אוסרים בכל שהוא שאם נתערב אחד מהם אפילו באלף כולן אסורות ואם אחד מהתערובות הראשון נתערב בשנים אחרים ונפל מהג' אחד לב' אחרים הרי אלו האחרים מותרים וכו'". ובש"ך סק"ב כתב "ולעיל סימן ק"י ס"ח בדברים החשובים פסק המחבר דלא שרי אלא התערובת הג' ולזה אסר גם כאן התערובת השני וכו'".

ועיין עוד שם יתר הדברים פרטי הדינים השייכים לסימן זה שנתבארו שם על נכון. ועיין שם סימן ק"י דיני תערובת של דבר חשוב [ועבודה זרה זה דבר חשוב] ודיני ספק ספיקא באיסור דאוריתא שנתבטל וכו'.

והנה כשנתעורר ענין השער הבא מבתי העבודה זרה בארץ הודו, לאחר ששלח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א שלוחים נאמנים לבירור הדבר האם פעולת הורדת השער נעשית לשם עבודה זרה או לאו, והעידו שלוחים אלו שהוברר להם בבירור מוחלט שפעולת הורדת השער עצמה נעשית לכבוד העבודה זרה אפילו שזה לא נעשה בתוך בתי הטיפול שלהם אלא בחדרים הסמוכים.

והתעורר ויכוח בין פוסקי דורינו שליט"א האם יש בזה דין תערובת ג' פעמים וספק ספיקא ומדיו זה יהיה מותר או זה אסור בכל מקרה.

ומרן הגרי"ש אלישיב שליט"א היה תקיף בדעתו די' בזה איסור גמור גם על הפאות שנעשו בעבר כל זמן שלא ידעין בבירור שאין זה בא מבית העבודה זרה. והיו אחרים שסברו שכל זמן שלא יודעים שזה אסור יש כאן ספק שזה בא מאיסור ויש ספק שזה בא מהודו ואזלינן בתר רובו והוי מותר.

והגאב"ד שליט"א הורה בכל הבדיקות שנעשו על ידינו להורות על פי פסקו של מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א שאין להתיר בכל מקרה גם בספק ספיקא כל פאות שהם לא בוודאי מהודו. ועל פי זה ניתן אישור רק לפאות שהוברר לנו בוודאות שמקורם הוא ממקומות מותרים.

בחודש תמוז תשס"ד בבוא מורינו הגאב"ד שליט"א לפני מרן הגר"ש וואזנר שליט"א ואני התלויתי אליו אז, וסיפר הגאב"ד שליט"א להגר"ש וואזנר שליט"א שאני נוסע באתו יום שוב להודו כדי לראות האם ניתן להביא משם שער שלא מבתי העבודה זרה ומתאים ליצור פאות לשוק היהודי, אמר הגר"ש וואזנר שליט"א ששמע שיש בתי עבודה זרה בכל כפר וכפר בהודו, ובכולם מורידים שער לשם עבודה זרה, והוסיף ואמר דגם אם נאמר שמצד דיני תערובת מה דהוי הוי אבל שאני עבודה זרה דמאיס, ויש לראות שלא להביא שער ממקומות אלו. והשבתי לו שבנסייעתי הקודמת להודו לא שמעתי זאת מאף אחד, וההיפך מזה הראה לי סוחר השער הגדול [GOPTA] שהלווה אלינו כמויות גדולות מאד של שער שאינו בא מבתי העבודה זרה אלא ממברשות השער של נשים הודיות. והגר"ש וואזנר שליט"א חזר שוב על הדברים וביקשני לבדוק את הדבר היטב, משום חמירא עבודה זרה דמאיס.

ובבואי להודו באותו נסיעה הסתובבתי בכפרים ואצל ספקי שער רבים נודע לי כי דברי מרן הגר"ש וואזנר שליט"א נוכחים עד מאד, ולכל סוחרי השער יש זיכיונות במקדשים השונים שהם פודים את השער מידי כהני העבודה זרה במקום ומשווקים את זה לכל קצוות תבל.

ואז נאמר לי על ידי הסוחרים השונים שחלק מהם הם הגדולים ביותר בהודו, ששער המברשות כלל לא מיועד לפאות לשוק היהודי מאחר שאיכותו גרועה מאד, והשער היחיד שהם יכולים לספק לנו שמתאים לפאות הוא שער מהמקדשים.

וחזרתי שוב לאותו סוחר שער גדול שספר לנו בביקור הראשון שיש לו אפשרות לספק שער איכותי שמתאים לפאות ושאלתי אותו מספר שאלות בעניין זה המובאים להלן ככתבם וכלשונם שכתבתי בזמן הפגישה איתו. [כל ההערות בסוגריים מרובעים, זה הסברים והוספות שכתבתי בעת כתיבת המאמר הנוכחי].

יום שישי כ' תמוז תשס"ד [GOPTA M.M. שם הסוחר ההודי]

ביקור שני, מאחר שהתעוררו מספר שאלות [ע"י מספר רבנים: הגאב"ד שליט"א, הרה"ג צבי ובר שליט"א, הרה"ג אליהו פוזן, הרה"ג חיים כץ, ועוד] לגבי

המידע שניתן לנו בביקור הראשון וכדי לבדוק את האפשרות לעבוד בעתיד נפגשנו איתו שוב.

הקדמת הסוחר: יש לו הבנה לכל הדתות מוסלמים נוצרים יהודים.

ש. איך נוכל לפתור את נושא השער? **ת.** אני לא יודע מה אתם רוצים.

ש. מה עושים עם השער שנופל במקדשים [שנמכר יותר זול] השער במדרגה שנייה? **ת.** השער הנופל הוא קצר יותר

ש. כמה יש מהשער הנופל ארוך. **ת.** בערך 25% שעושים אותו רמי? [שער שאינו רמי הוא זול מאד וקשה לעשות איתו פאות טובות]

האם זה רמי אמיתי? **ת.** כן.

ש. הרי זה מתהפך כיצד זה נהיה רמי? **ת.** אני יודע להפוך את זה חזרה לרמי.

ש. הרי יש הבדל גדול במחיר בין רמי ללא רמי? **ת.** שער מקדשים הפוך קונים בזול ועושים אותו לרמי מתוך השער הזה הרוב קצר השער הארוך הופכים אותו ל100% רמי ונמכר לאירופה כרמי גמור הקצר יותר נמכר לאפריקה לפאות והצר ביותר לפאות גברים.

ש. כמה שער אתה יכול לספק רמי לא מהמקדשים. **ת.** יכול לספק כטון שער לא מהמקדשים?

כיצד ניתן להבדיל בין המקדשים לספרים? **ת.** החיתוך שונה.

ש. האם אתה יכול לספק באותה איכות שהיה קודם? **ת.** כן.

ש. הרי לפני זה ההספקה הייתה רק מכדורים שאיכותם נמוכה [כך אמר לנו בביקור הראשון]? **ת.** נכון, אבל תלוי במפעלים מה שמבקשים ולפי הדרישה סיפקנו איכות כזו או אחרת אבל הכול מכדורים.

ש. מה עם ? [מפעל בסין שעבד הרבה מאד עם שער הודי מכל הסוגים] **ת.** אני ספקתי להם רק כדורים, אחרים ספקו להם רמי.

ש. האם [מפעל בדרום קוריאה שייצר חלק ניכר מפאות משער הודי] קיבל שער מקדשים לא רמי? **ת.** סיפקנו לו רק כדורים באיכות מיוחדת. [בפועל מצאנו במפעל הזה כ-65% שער רמי גמור].

ש. כמה מסך התצרוכת אתה סיפקת ל..... ? **ת.** 75% אחוז מהסחורה. [בפועל בבדיקה במפעל מצאנו שקבל 100% מספק השער הזה].

ש. מי סיפק לו את יתר התצרוכת? **ת.** [מתחמק] לא יודע מי הם הספקים האחרים.

ש. מה המיוחד בשער ששלחת לו? **ת.** אני יודע לייצר באיכות גבוהה והוא ביקש ממני איכות גבוהה.

ש. למה המחירים שלך גבוהים יותר משל האחרים? **ת.** זה משהוא אחר וזה משהוא אחר. זה לא מקביל לרמי אבל זה באיכות טובה.

ש. האם ניתן להבחין בפאות? [מאיזה סוג שער זה נעשה] **ת.** לא יודע, אתה יודע יותר טוב ממני.

ש. האם פגשת את הרב דינר מלונדון? **ת.** [תשובה של הבן] אני לא יודע איך קוראים לו אבל היה כאן רב עם מישהו וכן אשה ונפגשתי איתו 20 דקות ליד שדה התעופה.

ש. האם ידוע לך באיזה מפעל הוא ביקר? **ת.** לא.

ש. תוך כמה זמן אתה יכול לייצר טון שער בהשגחה? **ת.** שבוע עבודה.

סיכום השיחה שנבקש אישור מהרבנים לדברים ונעביר לו אותם.

עד כאן מה שנכתב בעת הפגישה בחודש תמוז תשס"ד.

סיכום הדברים שלו בפגישה זו היא: סיפקתי רק שער כדורים מיוחד, ולא שער מקדשים.

לאור הדברים הללו החליט הגאב"ד שליט"א ובית דינו בדיון ארוך שהתכנס ולאחר ששמע באריכות את נציגי סוחרי הפאות ושליחיהם שחלקם נסעו לשם לבדוק את העניין, ולאחר שנציגי סוחרי הפאות הודיעו שהם משתמשים רק משער רמי שאינו מכדורים, ולדבריהם הסוחר הנ"ל כן יכול לספק שער כזה בכמויות הדרושות [חרף דבריו שנאמרו לנו] ממקורות שאינם מהמקדשים. החליט הבת דין שעל פי נתונים אלו, כל הפאות שידוע לנו שמקור שערן מהודו הם לא ספק תערובת של תקרובת עבודה זרה אלא ודאי תקרובת עבודה זרה, וזה כפי שהורה מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א שהפאות הבאות מהודו אסורות ואין כאן ספק ספיקא או תערובת.

בחודש אלול נאמר לנו ע"י היצרנים במזרח הרחוק שיכולתם לעשות פאות לשוק היהודי הוא רק מהשער האיכותי ואין להם דרך למצוא מקור לשער זה שאינו מהמקדשים, וכפי שכתבתי בסוגריים שהעובדות שמסר לנו היו לא מדויקות כאשר בפועל סיפק שער מהמקדשים בכמויות ענק [בחודש אלול תשס"ה בביקורת שעשיתי במפעל בדרום קוריאה מצאתי את השער הזה (מהמקדשים) ארוז עדיין בארגזים מקוריים שעליהם מודפס GOPTA בחודש כסלו תשס"ה נסעתי שוב להודו וניסתי לברר האם ניתן למצוא שער בהודו מקבוצות אוכלסיה שאינם בני הדת האינדית שייתכן שהם אינם מורידים את שערם לשם עבודה זרה, מצאתי ושאוּלי באזורים הצפוניים ששם יש אחוז גבוהה של סיקים [שאינם אינדים] שאין מורידים את השער לכבוד העבודה זרה ואולי נוכל להביא שער משם. אולם סוחרי השער ההודים לא הצליחו לרכז שער גם משם.

והיוצא מזה דגם גדולי פוסקי דורנו שחשבו שעל הפאות שיצרו בעבר אין מקום לאסור זה מדין ספק ספיקא ומדין התערב ג' פעמים, אין כאן ספק ספיקא כאשר יש ודאות מוחלטת שמספר דגמי פאות [שידועות לסוחרי הפאות ולרבנים העוסקים במלאכה] מקורם ממקדשי העבודה זרה, ואין כאן ספק ספיקא כלל וכפי שכתבנו לעיל משמי' דמרן הגרי"ש אלישיב שליט"א.

(ולגבי הפאות שנעשות בעתיד לכו"ע יש לחשוש משום עבודה זרה דחמריא וגם מסרך עבודה זרה מתרחקים ממנו, וכפי שהורה הגאב"ד שליט"א לשואלים אותו האם לעשות עסקים עם נכריים שחשודים כעובדי עבודה זרה והורה לא לעשות עסקי מסחר עימם דשאני עובדי עבודה זרה דמאיסי).

ובודאי לאחר שברירה לנו שכל הפאות הטובות שנעשו משער שבא ממדינת הודו מקור השער מבתי העבודה זרה, הורה הבית דין לאסור כדין תקרובת עבודה זרה ממש.

ולגבי שער המברשות שהם בודאי לא מבתי העבודה זרה, אפשרנו למפעלים שהיה להם שער כזה והצלחנו להגיע לבירור מוחלט [על פי סוג השער ואיכותו] על כך שהוא שער מברשות, לעשות ניסיון להשתמש בו תחת פיקוח מלא שהשימוש יהיה רק בשער זה, אולם שוב מתברר שעד כה אין להם אפשרות טכנית להשתמש בזה ונעשים ניסיונות שונים בשער זה ובינתיים ללא תוצאות.